

شماره آزمون: ۳	به نام خداوند جان و خرد	سوالات درس فارسی ۲
درس سوم، در امواج سند		پایه تحصیلی: یازدهم (کلیدارشته‌ها)
تعداد سوالات: ۲۷		

قلمرو ژبانی:

۱- معادل معنایی واژه «فروغ» در بیت زیر، در کدام‌یک از گزینه‌ها آمده است؟

«در آن تاریک شب می‌گشت پنهان	فروغ خرگه خوارزمشاهی»
الف) فرو می‌ریخت گردی زعفران‌رنگ	به روی لیزه‌ها و لیزه‌داران
ب) صورت بی‌صورت بی‌حالت غیب	ز این دل تافت بر موسی ز جیب
ج) دیند بگی عرصه به دامان کوه	عرضه ده مخزن پنهان کوه
د) خرد را گر نبخشد روشنایی	بماند تا ابد در تیره‌رایی

۲- در سروده زیر، یک برابر معنایی مناسب برای واژه «هارآور» بیاورد.

«چندین درخت نامور که خدای، عزوجل، آفریده است و برومند، هیچ‌یک را آزاد نخوانده‌اند مگر سرو را که ثمره‌ای ندارد. در این چه حکمت است؟»

۳- کدام معنی از واژه «خرگه» در بیت «در آن تاریک شب می‌گشت پنهان / فروغ خرگه خوارزمشاهی» برمی‌آید؟

الف) شرع ب) گوشک ج) خیمه د) سایه‌بان

۴- املای کدام‌یک از واژگان زیر، با توجه به معنی داده شده نادرست است؟

«سهمب، چپوه»، «هزاره، آشوب‌فتنه»، «کراهیت، ناپسندی»، «قرس، دایره»، «توقیع، شهر»، «صعب، دشوار»، «ظلمتک، زمین زراعتی کوچک»، «مغارب، در کنار هم»

۵- املای درست را از داخل کمالک انتخاب کنید.

الف) به رود سند (می‌غلطید - می‌غلطید) بر هم / ز امواج گران، کوه از پی کوه
ب) امیر نامه‌ها فرمود به غزنین و جمله مملکت بر این حادثه بزرگ و صعب که افتاد و سلامت که به آن (مغرون - مقرون) شد.
۶- با توجه به بیت «به فرزندان و یاران گشت چنگیز / که گر فرزند باید، باید این سان» به پرسش‌ها پاسخ دهید.

سوال شبه‌نهایی، اردیبهشت ۱۴۰۳

الف) نقش دستوری واژه مشخص شده را بنویسید.

ب) در بیت، مفعول را مشخص کنید.

۷- با توجه به بیت «دمار از جان این غولان کشم سخت / بسوزم خالمالهاشان به شمشیر»:

الف) نقش واژه «سخت» چیست؟

ب) نقش و مرجع ضمیر پیوسته مصراع دوم را بنویسید.

۸- با توجه به متن زیر، درستی یا نادرستی هر یک از موارد داده شده را تعیین کنید.

«هر درختی را ثمره تعیین است که به وقتی معلوم، به وجود آن تازه آید و گاهی به عدم آن پژمرده شود و سرو را هیچ از این نیست.»

الف) جمله «به وقتی معلوم، به وجود آن تازه آید.» جمله وابسته است.	<input type="checkbox"/> درست	<input type="checkbox"/> نادرست
ب) «را» در جمله «هر درختی را ثمره معین است.» حرف اضافه است.	<input type="checkbox"/> درست	<input type="checkbox"/> نادرست

۹- رابطه معنایی هریک از واژه‌های مشخص شده در سروده‌های زیر را بنویسید.

الف) نهان می‌گشت روی روشن روز به زیر دامن شب در سیاهی

ب) به زیر باره می‌ناید از درد سوار زخم‌دار لیم‌م‌رده

ج) چندین درخت نامور که خدای، عزوجل، آفریده است و برومند، هیچ‌یک را آزاد نخوانده‌اند؛ مگر سرو را که ثمرهای ندارد.

۱۰- مفهوم نشانه «ان» را در واژه‌های مشخص شده زیر بنویسید.

«به مغرب، سپینه مالان فرص خورشید نهان می‌گشت پشت کوهساران»

قلمرو ادبی

۱۱- در مصراع اول بیت زیر، «برگ» و «شاخه» استعاره از چه هستند؟

«ولی چندان که برگ از شاخه می‌ریخت دوچندان می‌شکفت و برگ می‌کرد»

۱۲- درستی یا نادرستی گزاره زیر را تعیین کنید.

هر سه شاعر (فریدون مشیری / ملک‌الشعراى بهار / فریدون توللی) چهارپاره‌سرا هستند. درست نادرست

۱۳- در کدام‌یک از ابیات زیر، هردو آرایه تشبیه و استعاره دیده می‌شود؟

الف) به خوناب شفق در دامن شام به خون‌آلوده ایران کهن دید

ب) نهان می‌گشت روی روشن روز به زیر دامن شب در سیاهی

۱۴- سه آرایه از آرایه‌های مشترک دو بیت زیر را نشان دهید.

الف) چه اندیشید آن دم، کس ندانست که مژگانش به خون دیده تر شد

ب) در آن باران تیر و برق پولاد میان شام رستاخیز می‌گشت

۱۵- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) از این ست روان، در دیده شاه / ز هر موجی هزاران نیش می‌رفت (تشبیه، حسن تعلیل)

ب) در آن دریای خون، در فرص خورشید / غروب آفتاب خویشتن دید (جناس، استعاره)

۱۶- در اولین تشبیه به‌کار رفته در بیت زیر، «مشبه» کدام است؟

«چو لشکر گرد بر گردش گرفتند چو کشتی، بادپا در رود افکند»

۱۷- مفهوم نمادین هریک از موارد مشخص شده را بنویسید.

الف) به پاس هر وجب خاکی از این ملک چه بسیار است، آن سرها که رفته

ب) هر درختی را ثمره معین است که به وقتی معلوم، به‌وجود آن تازه آید و گاهی به عدم آن پژمرده شود و سرو را هیچ از این نیست.

۱۸- شکل هندسی زیر، نحوه قرار گرفتن قافیه‌ها را در کدام قالب شعری نشان می‌دهد؟

الف)

△ _____

△ _____

□ _____

□ _____

○ _____

○ _____

ب)

۱۹- درستی یا نادرستی هر یک از عبارات‌های زیر را مشخص کنید.

- الف) قالب چهارپاره از چند بند هم‌وزن و هم‌آهنگ تشکیل شده است. هر بند، شامل چهار مصراع است. اسم دیگر قالب چهارپاره، «دوبیتی ناپوسته» است.
 ب) مضامین و موضوعات به‌کار رفته در قالب چهارپاره، بیشتر اجتماعی و سیاسی است.

قلمرو فکری

۲۰- کدام‌یک از مفاهیم داده شده از بیت زیر، دریافت نمی‌شود؟

سؤال شبه‌نهایی، اردیبهشت ۱۴۰۳

«بدان شمشیر نیز عاقبت سوز در آن انبوه کار مرگ می‌گردد»

- الف) تیزی شمشیر ب) پرشماری حریف ج) دلاوری فرمانده د) وحشی‌گری دشمن

سؤال شبه‌نهایی، اردیبهشت ۱۴۰۳

۲۱- شاعر در بیت زیر چه کاری را توصیه می‌کند؟

«به آنچه می‌گذرد دل منته که دجله بسی پس از خلیفه بخواید گذشت در بغداد»

۲۲- شاعر دلیل جانشینانی‌السان‌ها را در بیت «ز مستی بر سر هر قطعه زین خاک / خدا داند چه افسرها که رفته»

در چه می‌داند؟

۲۳- مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید.

- الف) در ره عشق وطن از سر و جان خاسته‌ایم
 ب) به پاس هر وجب خاکی از این ملک
 تا در این ره چه کند همت مردانه ما
 چه بسیار است، آن سرها که رفته

۲۴- مفهوم کنایی مصراع دوم بیت زیر، در کدام یک از سروده‌های زیر آمده است؟

«ز رخسارش فرو می‌ریخت اشکی بنای زندگی بر آب می‌دید»

- الف) ولی چندان که برگ از شاخه می‌ریخت
 ب) از این ست روان، در دیده شاه
 ج) بدان شمشیر نیز عاقبت سوز
 د) در آن دریای خون، در قرص خورشید
 دو چندان می‌شکفت و برگ می‌کرد
 ز هر موجی هزاران نیش می‌رفت
 در آن انبوه، کار مرگ می‌کرد
 غروب آفتاب خویشتن دید

۲۵- در بیت «از این ست روان، در دیده شاه / ز هر موجی هزاران نیش می‌رفت» چرا رود سند، همانند نیشی در چشمان سلطان جلال‌الدین فرو می‌رفت و سبب دل‌آزردگی‌اش می‌شد؟

۲۶- درک و دریافت خود را از بیت زیر بنویسید.

«ولی چندان که برگ از شاخه می‌ریخت دو چندان می‌شکفت و برگ می‌کرد»

سؤال شبه‌نهایی، اردیبهشت ۱۴۰۳

۲۷- سروده‌های زیر را به نثر ساده و روان برگردانید.

- الف) چو گشتی، بادها در رود افکند
 ب) میان موج می‌رقصید در آب به رقص مرگ اخترهای انبوه